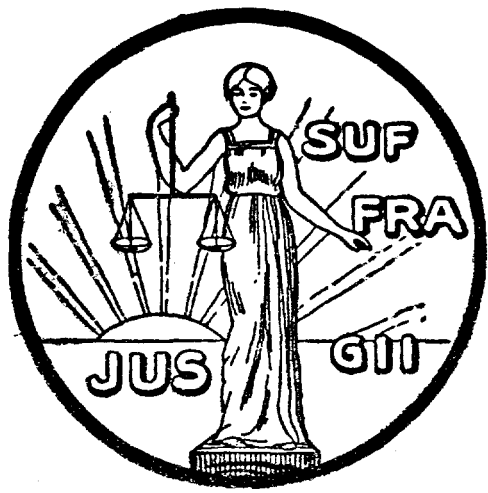

3 Mellgren & Kober

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

VII. ÅRG.

STOCKHOLM, 15 SEPT. 1918

N:r 14.

Till Rösträtt för Kvinnors prenumeranter.

Det är nog många bland oss som erfara en känsla av glad förväntan var gång det gröna bladet kommer med posten. Det är alltid bud om ett eller annat i världskampen för kvinnornas utveckling och självständighet som vi ha något att lära av och som kan sporra oss i vår egen strid. Och R. f. K. upplyser oss framförallt om mycket som vi behöva veta inom vårt eget land för att bereda oss till att bli de goda medborgare som varje äkta rösträttskvinna önskar att en gång kunna bli. Ofta kommer vår tidning också med budskap om större eller mindre segrar, vunna inom eller utom vårt land och om vad duktiga kvinnor utträttat på olika områden. Då känna vi oss hoppfulla och stolta, som hade vi själva utfört det, ty så långt ha vi nu nått i samhörighetskänsla med hela världens kvinnor, att vi glädja oss åt varandras framgångar. Hårtill har R. f. K. varit oss en god hjälp.

Alla äro vi nog också ense om att R. f. K. är en nyttig och lärorik tidning, omistlig i vårt rösträttsarbete. Men tänka vi på att ge den allt det stöd den förtjänar? Och besinna vi att den ännu på långt när inte har det prenumerantantal som är nödvändigt för att den skall bära sig. Emellertid vore de ekonomiska svårigheterna lösta om vi kunde fördubbla prenumerantsiffran. Och varför skulle vi inte kunna det? Nog kan var och en skaffa minst en ny prenumerant om man föresätter sig allvarligt att muntligen eller skriftligen övertyga vänner och bekanta om att R. f. K. förtjänar kvinnornas uppmärksamhet och uppmuntran. För många kan det höjda årspriset kr. 2: 50 stå hindrande, men dessa kunna slå sig ihop två och två eller flera om ett exemplar. Har någon svårt att komma sig för med prenumerationen, böra vi erbjuda oss att verkställa den åt dem.

Låt oss nu anstränga oss en smula till sista kvartalet! Kvartalssumman är så ringa — 75 öre —, att den kan litet var kosta på sig. Vår tro är, att de som nu börja läsa vårt blad, skola sedan vilja fortsatta nästa år. Men som sagt, gärna ett par om samma exemplar, bara prenumeranterna bli många nog.

Alla som inse behovet av kvinnans rösträtt, för hennes egen liksom för samhällets skull, äro pliktiga att göra något för saken. Intet är då lättare än att offra litet nit på att skaffa prenumeranter på R. f. K.

Det dryga arbetet med tidningen bleve mycket lättat om man hade mer

För närvarande äro millioner och millioner kvinnor drabbade av sorg och lidande, de ha ekonomiska ansvar, de giva sina krafter och sin hälsa åt arbetsområden, som naturen aldrig väntat av dem. Fastän många ha dignat vid vägkanten och många fler skola digna och dö av brist och umbäranden, skall något bättre och ädlare blomma ur denna börda och dess goda verkan skall bli märkbar.

Kanske det av allt detta lidande och brottning av vapen mot vapen och män mot män, av all denna förödelse skall komma en vacker daggröning och att över alltsammans skall stiga fram den nya kvinnan, som i tysthet begravt sina lidanden och förluster, som är lycklig därför att hon är fysiskt, psykiskt och själsligt stark, beredd och ivrig att hjälpa och hela mänskligt lidande.

RABINDRANATH TAGORE.

I marginalen kring giftermålsbalken.

Från prästerligt håll har nyligen betonats att den nya barnavårdslagen redan börjar göra sig gällande till mödrarnas och naturligtvis även barnens förmån. Den var föremål för kritik i vissa detaljer på ett flertal möten omedelbart sedan lagberedningens förslag framlagts och en artikel i förra numret av Rösträtt för Kvinnor visade ett exempel på hur lagen ännu har luckor av ganska stor praktisk olägenhet (omöjligheten att få ut försörjningsbidrag av vuxna söner, som gå oavlönade hemma). Men i stort sett har den nya lagen en genomgripande betydelse för tillvaratagande av barnens rätt och för åstadkommande av större balans i mäns och kvinnors rättsliga ställning inbördes i deras egenskap av föräldrar till legitima eller illegitima barn.

Det förslag till ny giftermålsbalk, som nu framlagts av lagberedningen och varav ett utdrag meddelas på annat ställe i föreliggande nummer, skall naturligtvis också bli föremål för ingående granskning från kvinnohåll. Men man torde dock redan nu kunna säga, att den nya lagen är av stor, ja genomgripande betydelse för att så att säga ställa äktenskapet på rätt köl.

Hur snedvridet mycket har varit in-
pengar. Tänk på detta allt och behjarta det, och låt ingen dag av den korta tiden till kvartalsskiftet, 1 oktober, gå utan att verka för ökad spridning av vår tidning i stad och på landsbygd. Härom ber enträget

Er

Ann Margret Holmgren

ta kvinnorna få härigenom ett moraliskt stöd och erkännande av sitt värde, som de förut måst umbära.

En annan viktig detalj bland många är den att lagen nu ger hustruns arbete i hemmet ett positivt värde. Det heter att båda makarna skola bidra till hemmets underhåll, men till ett dylikt bidragande räknas det arbete hustrun presterar för hemmets vidmakthållande genom arbete inom detta. Härigenom blir en husmors arbete upphöjt till verkligt yrke. Och parasitkvinnorna skola kanske med tiden gallras ut en smula strängare — som det nu är tillräkna sig alltför många av de fruar, som låta männen skaffa underhållet och tjänarinnorna sköta arbetet, utan kunnig ledning, samma valör i hemmet som de hustrur, vilka genom planmässigt arbete verkligen bidra till att förkovra mannens inkomster.

En var av makarna behåller rätten till sin egendom. Alltså inga hemgifter, som av maken beslaglägges utan redovisningsskyldighet. Men man får hoppas att härmed skall följa större förmåga från kvinnornas sida att handha penningar och större begrepp om ansvar, i det att de äro skyldiga att dela arbetsbördan i hemmet och bidra till barnens uppfostran mer än förr, då en hemgift så att säga "köpte dem fria" från någon vidare insats. Frågan om huruvida mannen skulle vara skyldig att till hustrun lämna någon del av sin inkomst har framkastats. Denna detalj torde bli en av de mest diskuterade, då den starkt ingriper i makarnas personliga förhållande till varandra. Emellertid vill lagen trygga makans rätt till "driftkapital" för hemmet, d. v. s. hushållspengar. Här rör lagen vid en punkt, som varit anledning till åratals förödmjukelser för generationer av kvinnor, nämligen svårigheten att få ut nödvändiga hushållspengar, och många onödiga lidanden för denna sak, som säkert förbittrat tusentals hem. Nu är det "lag på" att det icke är av godhet mannen lämna ut medel till mat etc., utan han har skyldighet att göra detta i och med detsamma han bildat familj.

Frågan om makars skyldighet att betala varandras skulder är ännu en ofantligt viktig punkt. Makar äro icke skyldiga att betala varandras skulder såvida dessa icke gälla hemmet eller barnen — icke hustrun sin mans, som han kanske gjort före äktenskapet eller på uteliv, icke mannen hustruns lyxutgifter. Men envar av makarna har gifträtt i den andres egendom och man skall för att ha rätt att disponera sitt gifträtts gods ha den andres samtycke liksom ägendomen icke får otillbörligen minskas, den andre till förfång. Om

om äktenskapet, hur redan från början lagen gjort sitt bästa att pressa ner kvinnorna som gifta — hur rättslösa de än äro som ogifta, hur kringrända på alla håll av orättvisor och barrikader —, hur föräldrat äktenskapets lagfästa form har varit, hur inbjudande till missbruk, om ena parten velat missbruka, det visar den nya lagens förslag till förändringar bäst, om någon till äventyrs skulle vilja tro att allt varit bra förut, därför att vederbörande själv i ett rent individuellt fall levat under humana förhållanden.

Mannens målsmanskap över kvinnan är upphävt. Det är också på tiden när de gifta kvinnorna av samhällsförhållandena drivits till så mycken rent nödtvungen självständig verksamhet. Att — för att blott nämna en synpunkt — en arbetare, som icke arbetat eller som vanskött sig, haft målsmanskap över en hustru, som genom oavlatligt släp både utom och inom hemmet kunnat hålla ihop detta och som kanske därtill fått draga försorg om mannen, det har varit en av de mest frappanta orättvisorna. Bristen på sprit har gjort ställningen ljusare inom arbetarehem, där inte den höjning som arbetareklassen på senare årtionden undergått, förmått verka något. Men för mannen har alltid medvetandet om målsmanskapet stått kvar. I alla kretsar snart sagt förefinnes hos männen en liknöjdhet för hustruns människovärde, som paras med en viss konservativ tyrannisk syn — ty organisation och politisk frisinhet är ingalunda detsamma som vidsynhet i personliga förhållanden. Denna nedärvda känsla av rent manlig överhöghet skall nu så småningom knäckas genom lagens upphävande av målsmanskapet och de gif-

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktör: VERA V. KRÄMER.

Redaktion och Exp.: 6 Karduanmakaregatan II

Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3-1/4.

Expeditionen öppen vardagar kl. 1-4.

Rikstel. 8600. Allm. tel. 147 29.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:

Pris för 1918 Kr. 2:50.

4:e kvartalet 75 öre.

Lösnummer 15 öre.

För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av kr. 3:25 i postanvisning till tidningens exped.

Annonsspris: 10 öre per mm. å sista sidan, 15 öre å de övriga. Vid längre tids annonsering rabatt.

den ena maken bryter häremot, d. v. s. visar sig omöjlig att handla sina ägodelar, har den andra maken rätt att låta dela egodelarna som om det vore fråga om skilsmässa och äger t. o. m. rätt till vederlag för lidna förluster. En mycket affärsmässig syn på förhållandet mellan äkta makar, som av många kanske skall anses "kall" och krass, men som ju heller aldrig behöver vålla obehag om icke ena maken är på ett eller annat sätt slösaktig — och då uppstår ju i varje fall söndring och lidande inom en äktenskaplig förening.

Alltså på det hela en utredning till jämlikhet mellan makar. Frågan om medborgarrätt återstår; den har lagberedningen inte ansett höra till saken. Där finns ännu ingen jämlikhet, kvinnan som medborgare i staten kommer sist.

De antika gravmonumenten, där man och hustru stå hand i hand för det eviga avskedet, kunde lika väl vara symboler för nutidsmannens och nutidskvinnans inträde i det nya livet, där de tillsammans verka för att varderas högsta ideal — rättvisans och godhetens — skola taga gestalt inom verkligheten. Kvinnans samhällsmoderliga omsorger omfatta nu närmast barnen, de svaga, de lidande. Att kvinnan skall erhålla möjligheten att i dess fulla — även folkrepresentativa — utsträckning kunna utöva samhällsmoderligheten, detta är endast en tidsfråga. Inom ett sekel ler man åt nutiden, i vilken man ännu tvistade om så självklara ting. Och de som nu bele kvinnorörelsen, komma då att bli de mest beledda!

(Ellen Key.)

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co

Kungl. Hofleverantör

Riktst. 4 29 Fressgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48

Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

Provet landsorten skänks gratis i franco.

Lika lön för lika arbete.

De engelska lärarinnornas lönekamp.

The Common Cause säger i samband med en redogörelse för lärarinnornas lönekamp i London några ord, som nog även komma att gälla oss, när vi stå där de engelska kvinnorna nu stå.

I årtal har kvinnornas kamp för frihet koncentrerat sig på kravet om politisk likställighet, heter det; nu synes det bli så att under de närmast följande åren den skall röra sig kring *fordran på likställighet i den ekonomiska världen.*

För tillfället äro de engelska lärarinnorna icke blott förare i kampen för lika lön för lika arbete, utan de kunna ur ovan antydda synvinkel bli betraktade som kämpar för feminismen. Deras strid visar oss en sida av den kamp efter rösträttssegern, som de svenska kvinnorna också komma att få strida.

Redan 1912 tog de engelska lärarinnornas strävan för lika lön för lika arbete form i en organisation. Den rönte starkt motstånd och alla de argument som i tid och otid använts mot rösträtten fingo tjäna till vapen även här.

Man hade redan blivit på det klara med att om undervisningen hela landet över skulle kunna hållas uppe på tillräckligt hög standard, det bleve nödvändigt att höja lärarelönerna och en kommitté tillsattes av departementet för att utreda frågan. Olyckligvis voro de kvinnliga lärarnas sammanlutning ännu icke tillräckligt känd och på de manliga lärarnas organisations program — National Union of Teachers — stod icke lika lön för lika arbete. I kommittén, som bestod av sjutton medlemmar, funnos fyra kvinnor och av dessa voro blott en elementarlärarinna och denna hade offentligen meddelat att enligt hennes åsikt det vore inopportunt att srida för lika lön.

Under tiden växte emellertid lärarinnornas organisation och hade framgång. Lönergleringarna voro så orättvisa, att detta satte fart i indignationen och kulmen nåddes, då lärareföreningen antog en löneskala, som kvinnorna för sitt vidkommande uttryckt sitt ogillande av. Det blev tydligt att

kvinnorna måste handla på egen hand. Vissa korrigeringar gjordes visserligen efter kvinnornas protester, men det var ej nog.

Lärarinnornas ekonomiska framtid såg mörk ut och deras förening — National Federation of Women Teachers — började nu en verklig press- och möteskampanj. Det ena stora mötet hölls efter det andra, allmänheten gjordes underkunnig om lärarinnornas allvarliga bekymmer och ställdes häpen inför utsikten att det rent utav kunde bli va tal om lärarinnestrejck.

Den 22 juli i år hölls ett medlemsmöte i Queens Hall och där beslöts att om icke rättvisa vederfores lärarinnorna vid kommittésammanträdet nästa dag, skulle det etableras strejck. Man var full av hopp, ehuru lärarinnorna i händelse av strejck skulle gå en tung tid till mötes. Inga strejckassor funnos, men de bättre situerade hade lovat bistånd och denna hjälp var redan bestämd i detalj. Nästa dag kom sammanträdet. Debatterna voro oändliga, men slutligen fann man en lösning i ett eventuellt krigstidstillägg och tillståndet av ett utskott, vari både lärare och regeringsrepresentanter skulle taga säte.

Detta utskott sammanträdde 25 juli och beslöt att bevilja alla elementarlärare ett hyresbidrag av 15 shilling i veckan räknat från 1 april i år. Detta antogs emellertid av lärarinnorna blott som ett steg till lösning av de nuvarande svårigheterna under förutsättning att krigstidstillägget beviljades utan hänsyn till någon bestämmelse som kunde fattas senare än till den löneskala som gjorts upp i maj. Detta måste betraktas som en seger. Ty för det första har ett utskott för första gången sammansatts av lärare och representanter för departementet och det finns vidare intet tvivel om att lärarinnorna beslutat att snart få sin löneskala antagen — och dennas mål är lika lön för lika arbete. Då ha kvinnorna nått erkännandet av en princip, som skall göra det omöjligt för deras arbetsgivare att exploatera deras arbetskraft.

Oscar Montelius 75 år.

Den 9 september fyllde professor Oscar Montelius sjuttiofem år. I dagspressen har utförligt tecknats hans betydelse som fornforskare och historiker, hans djupa vetande, hans briljanta föreläsningskonst. Han är i själva verket en europeisk kulturbärare av stora mått. Kvinnorna ha även anledning att betyga honom sin hyllning. Han har varit en övertygad och glänsande talare på kvinnomöten, exempelvis första gången Birgittadagen firades som rösträttskvinnornas dag och har mångfaldiga gånger lagt sitt ord i opinionens vägskaål för det rättvisa och självfallna i den medborgarrätt som kvinnorna sträva efter.

Vad har hänt sedan sist?

Emelie Rathou har tilldelats medaljen i guld av femte storleken med inskriften Illis quorum meruere labores. Det är ett mångårigt arbete på olika områden inom det offentliga livet som härmed får sitt erkännande. Fröken Rathou, som är född 1862, började redan som ung verka inom rösträtts- och nykterhetsrörelserna, och det väckte på sin tid inte ringa uppmärksamhet, när hon endast 24-årig inledde sin offentliga föredragsverksamhet rörande kvinnans politiska rösträtt. Främst torde fröken Rathou ha gjort sitt namn känt genom sin verksamhet inom Vita bandet. Hon har varit medlem av nykterhets- och reglementeringskommittéerna.

I Norge ha kvinnor i icke ringa mängd ansökt att få bli brevbärare. Saken har väckt en protest av de hittillsvarande manliga brevbärarna, som menat att Kristianias postmästare skulle begagna tillfället att giva de eventuellt nyantagna kvinnliga brevbärarna lägre lön än de manliga. De manliga postfunktionärerna plädade på detta sätt för lika lön för lika arbete — ehuru de ju icke göra det för kvinnornas skull, utan för egen. Det var 67 manliga och 90 kvinnliga ansökningar till lediga platser.

En minnessten för kvinnorösträtten har avtäckts i Odense i Danmark. Huvudtalet hölls av Dansk Kvindesamfundets ordf. i Fyen, fru Rising-Rasmussen, statsminister Zahle begagnade tillfället att be kvinnorna ställa sig förstående inför nya skatter, som komma att föreläggas riksdagen i oktober.

En av rörelsens pionärer i England har dött, Mrs Bateson. Hon var 89 år. En av hennes döttrar, Mrs Heilad, är en duktig journalist och har under en period redigerat The Common Cause.

Mrs Bateson påverkades på 50-talet av John Stuart Mill och grundade 1884 en rösträttsförening i Cambridge. Hon upplevde att få den rösträtt hon så livligt och vakert arbetat för.

Kvindernes Vælgerforening.

En redogörelse för de norska kvinnornas upplysningsarbete.

För Rösträtt för Kvinnor av Camilla Skotvedt.

Norske kvinder har hat almindelig stemmeret ved de kommunale valg siden 1910; siden 1907 har de hat indskrænket statsborgerlig stemmeret, som saa utvidedes til almindelig ved grundlovsforandring av 11 juni 1913.

Forkjæmperne for denne likefremme retfærdighedshandling hadde i kampens aar stadig fremholdt at man hadde ret til at vente sig meget av de nye optrædende paa den politiske arena. Med sin forstaaelse av et hjem, dets forsorg og dets økonomi, vilde kvinderne ogsaa strabe efter at gjøre samfundet til et leveligere sted for alle, og mest for dem som bedst trængte deres varme hjerters sympathi. De store forventninger er endnu ikke opfyldt, og det ganske enkelt fordi kvinderne endnu ikke har kunnet gjøre sin indflydelse tilstrækkelig gjældende, dertil har de altfor faa repræsentanter i kommunestyrene. Og i det norske

storting er endnu ingen kvinde indvalgt uten som varamand! Vi føler os da naturligvis dypt beskjemmet over efterretningen om valgresultatet i Kjøbenhavn, men finder en svak trøst og undskyldning i vor vanskelige valgordning med bostedsbaand og enmandskredser, som gjør det umuligt for os i samlet fylking at slaa kreds om vore kvindelige stortingskandidater.

Det var for at søke et botemiddel mot dette misforhold at Kvindernes Vælgerforening blev stiftet i Kristiania høsten 1915. Første paragraf i deres love sier os hvad den vil: "K. V. søker at vække og fremme politiske interesser hos kvinderne. Foreningen arbeider for kvinders valg til storting og kommunestyre. Indenfor foreninger og sammenslutninger søkes ordnet grupper av vælgere. Gjennem møter, gjennem pressen og privat agiteres for de opstillede kvinders valg."

Foreningens første offentlige møte holdtes i april 1916, hvor formanden, frk Kaja Geelmynden, først redogjorde for foreningens maal. Dernæst indledet hun i et gnistrende vittig og gløddende indigneret foredrag til diskussion om "Gamlehjem og husnød". Hun

skildret de gamles hjælpeløshet, den private godgjørenhets utilstrækkelighet; hun søkte efter ord sterke nok til at karakterisere de rundhaandede bevilgninger til — byens nye slagtehus, mens vore gamle efter et dygtig og slitsomt liv blir prisgit nød og elendighet. Hvor er kvinderne?

For at gi et indtryk av hvilke saker der særlig ligger Vælgerforeningen paa hjertet, vil jeg blandt høstens diskussionsemner gjerne faa nævne fru Darré Jenssens foredrag: Videregaende utdannelse for sykepleiersker. Diskussionen endte med vedtagelsen av følgende resolution: "Kvindernes Vælgerforening og Landskvindestemmeretsforeningen henstiller til Medicinaldirektoriatet at utvirke at der ved Norges Rikshospital snarest mulig oprettes en elevskole for sykepleiersker efter fuldt moderne mønster."

Ved et følgende møte holdt frk. Othilie Tønning, som utrættelig arbeider i vore mørkeste bydeler, et hjertevarmt og gripende foredrag om: Barnehjem og herberger for enslige, ulykkelige kvinder. Og igjen lød klangen: Hvor er kvinderne? Kan de rolig se paa al denne lidelse og al denne uretfærdighet uten at søke at hjelpe?

Umiddelbart for kommunevalget holdtes et meget godt besøkt masse-møte, arrangert av de tre organisationer: Landskvindestemmeretsforeningen, Kvindesaksforeningen og Vælgerforeningen. Fru Nissen, fru Hambro og frk. Tønning redegjorde for parti-programmet og talte indtrængende om kvindernes deltagelse i det offentlige liv.

Under valget hadde K. V. aapnet et kontor for at være kvinder behjælpelig med veiledning og opplysninger. Foreningen følte sig endnu ikke sterk nok til at opstille sine egne kandidater, og den eneste utvei som stod os aapen, var da at benytte samme taktik som mandlige vælgere saa grundig hadde lært os: vi strøk mænds navne og kumulerte kvinders. Særlig efterat enkelte aviser hadde rettet et hadsk angrep paa kontorets virksomhet var tilstrømningen av vitebegjærlige kvinder meget stor, og det skyldes uvilksomt foreningens kraftige agitation at kvindernes deltagelse ved valget blev saa stor, og at saa vidt mange kvinder blev indvalgt i bystyret.

Vinteren 1917 maatte møterne indskrænkes paa grund av brændselnöden. Formanden holdt imidlertid flere

Elegant
 kemiskt tvättad och prässad blir Eder kostym, klänning, kappa eller överrock, om densamma insändes till
 Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri A. B. GÖTEBORG

Lönestegringen inom det husliga arbetet.

Socialstyrelsen har i det i dagarna utkomna sjunde häftet av Sociala meddelanden offentliggjort en undersökning av löneförhållandena under de fyra åren 1914—1917 för vissa yrkesgrupper, varibland även medtagits vissa kvinnliga yrken inom det husliga arbetet.

Det visar sig att en märkbar stegring här har ägt rum — i utredningen göres även en beräkning av hur högt de naturaförmåner böra taxeras, som utgöra den väsentliga delen av en tjänarinns lön.

För kvinnlig hotellpersonal med fast lön — diskerskor, köksor o. s. v. har stegringen gått till 28 proc., för hushållerskor till 32 proc., för hus- och ensamjungfrur har lönerna i medeltal för hela landet stigit från 16 till 23 kr. och för köksor från 18 till 25 kr. För tvätt- och rengöringsarbeterskor ("skurgummor"), som pläga erhålla dagspenning och fri kost, har dagspenningen stigit från kr. 1: 62 till 2: 42 eller med nära 50 proc. Beträffande de i husligt arbete anställda är skillnaden i lönehänseende mellan olika landsdelar mindre utpräglad än inom de manliga hantverksyrkena. De lägsta lönerna synas i allmänhet förekomma i södra Sverige, men å andra sidan framträda här varken Stockholm eller Norrland med avgjort högre lönesatser än övriga landsdelar. Anledningen härtill är givetvis att söka i att tjänarna åtnjuta fritt vivre, varför lönenivån för dem ej influeras av livsmedelsprisens och hyrnas å olika orter växlande höjd.

Resultatet av undersökningen av värdet av de naturaförmåner kvinnliga tjänare åtnjuta blev, att månatliga värdet av kost och logi för riket i dess helhet kunde anses hava uppgått till 31 kr. år 1914 och 52 kr. år 1917, vilket betyder en ökning av 68 proc. Kraftigast hade stegringen varit i Stockholm, där den utgjorde 91 proc. (från 33 till 63 kr.), varefter kommer norra Sverige med 72 proc. (från 30 till 55 kr.). Minst hade den varit i södra Sverige, för vilket område motsvarande procenttal utgör 48 (33 kr. 1914 och 49 kr. 1917).

Prenumerera på Rösträtt för Kvinnor.
Fjärde kvartalet 75 öre.

Den nya giftermålsbalken.

Betydelsefulla förändringar i makars inbördes rättsliga ställning.

Nu är till regeringen avlämnat det fjärde av lagberedningens betänkanden, det som rör giftermålsbalken. Betänkandet är undertecknat av ordföranden, presidenten H. Westring och ledamöterna professor B. Ekeberg, revisionssekreteraren K. Tiselius, fru Emilia Broomé och hovrättsrådet E. Stenbeck. Vid utarbetandet har professor C. G. Björling biträtt.

Nya äro de bestämmelser, som gälla makars inbördes rättsförhållande. Bestämmelserna om äktenskaps ingående och upplösning äro hämtade från lagen härom av 12 nov. 1915. Samtliga lagförslag äro ett verk av skandinaviskt, danskt och norskt samarbete på familjerättslagstiftningens område.

Mannens målsmanskap över hustrun

avskaffas helt och hållet, i det att förslaget söker så vitt möjligt göra makarna rättsligt likställda. Mannen skall sålunda icke äga ensam bestämmanderätt om makarnas gemensamma angelägenheter. Även inom äktenskap, som ingåtts före den nya lagens trädande i kraft, skall mannens personliga målsmanskap upphöra.

Till familjens underhåll

är vardera maken skyldig att efter förmåga bidra. Till detta underhåll inräknas det arbete hustrun sätter in som husmor.

Ett stadgande har till sitt huvudsakliga syfte att trygga hustruns rätt att, efter måttet av mannens underhållsskyldighet, erhålla hushållspengar och medel för sina särskilda behov kontant i lämpliga poster. En praktisk betydelsefull nyhet är, att under bestående sammanlevnad mellan makarna den make, som gör sig skyldig till uppenbar försummelse av sin underhållsplikt, skall kunna på andra makens yrkande av domstol förpliktigas att utgiva underhållsbidrag.

Även om make ej försummat sin underhållsplikt, skall han kunna dömas att utgiva underhållsbidrag, såvida makarna *leva faktiskt åtskilda på grund av söndring*, ehuru laglig hemskillnad ej kommit till stånd.

Beräffande makars egendom

skall gälla, att vardera maken förblir ägare till den egendom, han vid äktenskaps ingående har eller under äktenskaps arver eller förvärv, och han förvaltar även själv denna egendom. I och med äktenskapet inträder dock en väsentlig ändring i en makes förhållande till sin egendom, däriegenom, att andra maken erhåller "gifträtt" i densamma. Föremål för gifträtt, "gifträtts gods", är med vissa mindre betydande undantag all makes egendom, såvitt den ej genom äktenskapsförord gjorts till "enskild egendom". Gifträtt är emellertid enligt förslaget ej såsom den nuvarande gifträtten en delrätt i egendomen, utan en egenartad, på familjerättslig

grund vilande rättighet, vars innebörd främst är att egendomen vid äktenskapets upplösning skall delas lika mellan makarna eller deras rättsinnehavare. Till följd av det intresse vardera maken såunda har i att den andres gifträtts gods bevaras, skall make hava till plikt att tillbörligen vårda sitt gifträtts gods. Därjämte har stadgats, dels att make skall hava andra makens samtycke till vissa dispositioner med gifträtts godset, dels ock att, om make ej tillbörligen vårdar sin egendom, andra maken skall äga att redan under äktenskapets bestånd söka uppdelning av makarnas egendom (boskillnad).

I fråga om

makarnas guld

är förslaget grundat på den principen, att vardera maken skall med all sin egendom svara för den guld, han själv gjort, men vara fri från ansvar för den andres guld. Obetingat gäller dock icke regeln om makes frihet från ansvar för guld, som den andre stiftat. Förslaget tillerkänner nämligen en var av makarna behörighet att med förpliktande verkan jämväl för den andre ingå sådana rättshandlingar för den dagliga hushållningen eller för barnens upfostran, som sedvanligen företages för sådant ändamål, samt giver hustrun enahanda behörighet i fråga om sedvanliga rättshandlingar för tillgodoseende av hennes särskilda behov. För guld, som make stiftat med stöd av denna behörighet, samt för guld, som gjorts av bägge makarna, svara de solidariskt. Hustruns ansvarighet för hushållsgälden har emellertid mildrats bland annat genom ett stadgande om ettårig preskription.

Äktenskapsförord.

Genom äktenskapsförord, som kan upprättas såväl före som under äktenskapet, äga trolovade eller makar bestämma, att vad som eljest vore gifträtts gods, skall vara enskild egendom eller att vad som en gång gjorts till enskild egendom skall vara gifträtts gods. Såsom en följd av den oinskränkta rättskapacitet, som tillkommer hustrun, och av makarnas inbördes självständighet i ekonomiskt hänseende tillåter förslaget även makarna att under bestående äktenskap sluta vanliga förmögenhetsrättsliga avtal sig emellan. Makarnas avtalsfrihet har å sin sida påkallat särskilda ingående bestämmelser till skydd för makes borgenärer, bestämmelser som särskilt avse gåvor.

De föreskrifter om medling mellan makar, som med hänsyn till hemskillnadsfallet redan finnas meddelade i lagen om äktenskaps ingående och upplösning, hava utvidgats till att avse alla fall av söndring mellan makar och i allmänhet de familjerättsliga tvister mellan makar, som kunna dragas inför domstol, särskilt tvister om underhållsskyldigheten.

Såsom medlare skall fungera präst eller

PHOSPHO-ENERGON PILLER
 FORORDAS AV LÄKARE
 Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet.
 SÄLJES ENDAST I APOTEK
 A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
 Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

av häradshövding eller rättens ordförande utsedd person, men förslaget bereder ock möjlighet för att medlare, manliga och kvinnliga, utses kommunalt.

En arvs lag.

Enligt ett förslag till lag om makes arvsrätt skall, då make dör och ej efterlämnar bröstarvinge eller adoptivbarn eller dess bröstarvinge, andra maken ärva hälften av kvarlåtenskapen, om efter den döde finnes fader eller moder eller syskon eller dess avkomling, men eljest hela kvarlåtenskapen. Denna lott skall således tillfalla den efterlevande maken utöver den honom vid bodelningen tillkommande gifträttsandelen.

Om barn i äktenskapet

innehåller betänkandet även nya bestämmelser. Den största nyhet denna lag innehåller är, att den avskaffar faderns företrädesställning framför modern i fråga om rätten att bestämma över barnets personliga angelägenheter. Denna rätt skall tillkomma bägge föräldrarna i förening. Vid meningsskiljaktigheter mellan dem i någon viktigare fråga, kan emellertid endera efter att förgäves hava sökt medling, vända sig till domstol, som äger åt den ene av föräldrarna förläna bestämmanderätten antingen i den föreliggande frågan eller i allmänhet, då olika meningar uppkomma rörande barnets angelägenheter.

En social vägvisare

har utgivits av C. S. A. Den bör ha sin plats bredvid läkarförteckningen och telefonkatalogen. Den ger korta anvisningar på alla sociala hjälpinstitutioner i Stockholm, bekvämt ordnade i grupper: institutioner för barn och ungdom ("mjölkdroppar", barnkrubbor etc.), hem för gamla, bibliotek, allmännyttiga bostadsföretag och så vidare. Priset är 50 öre.

Den danske sektionen av Internationella kvinnokommittén för varaktig fred har sammanträtt i Köpenhamn. Ordf., fru Tybjerg, visade hur i Danmark 8,000 kvinnor slutit sig till rörelsen. Fru Gyrithe Lemche talade om "fredsanda och våldsanda". Den 13 september hölls en planlagd fredsdag, då en fredsfågla såldes över hela landet till förmån för rörelsen.

styremöter i sit hjem, med förhandlingar ogsaa med styret for andre kvindorganisationer om samarbeide for at vække kvinderne til deltagelse i stortingsvalget. I april holdtes saa et stort fællesmøde hvor doktor Dagny Bang for en meget talrig forsamling talte om: Kvinderne under og efter krigen.

Hösten 1917 holdtes flere fællesmøter av kvindeforeninger. Under stor begjeistring fortalte Mrs. Pankhurst om suffragetternes borgfred; hun uttalte som sin sikre forvisning at det aldrig mere vilde bli nødvendig at opta den lidelsefulde kamp: efter krigen vilde kvinderne faa sin stemmeret. Ved et andet fællesmøde holdt fru Martha Larsen foredrag om: Tuberkulosesaken og samfundet. Grundtonen i den rystende skildring av tuberkuloses herjinger blandt norsk ungdom, var igjen: Hvor er kvinderne? De ha magt til at forlange statshjelp til sanatorier og rekonescenthjem, vil da mödre virkelig intet gjøre for at hjelpe sine barn? Paa Vælgerforeningens generalforsamling talte dr Ellen Gerdtsch om: Kvinder i naturvidenskapen.

Vaarens møter har varet viet foredrag om og diskussion av det program som K. V. nu har opstillet som sit ved höstens stortingsvalg.

I juni led foreningen et overordentlig smertelig og ganske uerstattelig tap ved frk. Kaja Geemuysens död. (Meddelat i förra numret av R. f. Kv. Red.) Likesiden dens grundleggelse har hun været foreningens formand, altid like straalende vittig, like uryggelig sikker i sin tro paa kvinders sak. "Hun gav og hun gav og blev aldrig træt", blev der sagt ved hendes baare. De ord passer som motto over hela hendes arbejde.

Jeg vil faa lov til at citere Vælgerforeningens program, som ialfald har den for et valgprogram sælsynte egenkap at vore ualmindelig kortfattet:

Bedring av kvindernes arbeidsvilkaar.

Ved oprettelse av fagskoler sørges for en grundig utdannelse paa de omraader hvor kvinder særlig har sit virkefelt.

Like lön for like arbejde.

II.

Omregulering av den nuvarende fattigunderstøttelse. Tilstrækkelig og hensigtsmæssig forsg for barn, gamle og syke.

Indførelse av familieforsørgergage for enker med barn.

IV.

Ansættelse av kvinder i ledende stillinger i de forskjellige administrationskontorer som har med kvinders virksomhet at gjøre.

Kvinder indvalgt i tilstrækkelig antal i alle komitéer for planlæggelse og indredning av hus og hjem.

V.

Ny valgordning med flermandskretser og ophævelse av bostedsbaandet.

Det skulde ikke synes svært at samle kvinder fra alle politiske leire om saa menneskelige formaal. Men vanskeligheten ligger i at saa mange kvinder først og fremst er partimennesker, og mener kvinderne maa indorganiseres i de gamle mandspartier, tjene sin værnepligt der og saa naa frem i og gjen-

nem partiet. Den vei har ialfald hittil ikke ført frem til at gi kvinder anledning til at arbejde ogsaa for sine synsmaater. Dessuten har vi kvinder da intet bedre at gjøre end "at dilte trutt efter i mandenes spor", for at bruke et ord av Kaja Geelmuysen.

Ved höstens stortingsvalg opstiller K. V. sine kvindelige kandidater i Kristiania. Utfaldet vil vise om det er lykkedes dens arbejde at skape interesse for og sprede kundskap om sociale spørmaal. For de saa ofte gjentalt klager over kvinders mangel paa samhold og deres bundløse likegyldighet for alt som ikke berører "mig og mine", bunder jo bare i mangel paa kundskap om og ansvarsfølelse for livet som det leves utenfor deres fredede hjem.

Efter den 20 september blir Tidningens och Rösträttsbyråns adress Brunkebergstorg 24, 1 tr.

Främmande lands kvinnörelse.

Det går långsamt i det fransktalande Schweiz.

Kvinnorätsfrågan har under våren debatterats i lagstiftande församlingen (Grands Conseils) i tre franska kanton, Vaud, Neuchâtel och Genève. Men i intet fall ha kvinnorna anledning att vara nöjda med det sätt, varpå riksdagsmännen sett deras sak.

I Vaud hade saken anförtröts till utredning åt en kommitté, som inte ens avfattat något skriftligt betänkande och den medlem, som framförde resultatet av undersökningen framkom med den ålderdomliga slutsatsen, att i intet latinskt land hade kvinnorna fått rösträtt, "det skulle därför vara farligt för oss att beträda den vägen" (!)

I Neuchâtel hade kvinnorna anordnat en petition, som räknar 10,000 namn, men en medlem av riksdagen förklarade, att dessa 10,000 kvinnor inte visste vad de gjorde. Av en liberal och en socialdemokrat blev han emellertid förehållen det otillständiga i ett sådant uttalande.

Men Genève tog priset i efterblivenhet och trångsynthet. Här hade man då M. Guillermins proposition om kvinnörelse efter ett års utredning behandlades så grova saker att komma med som konseljpresidenten M. H. Fazys: kvinnorna vilja inte ha rösträtt, de vilja ha kol och potatis. Här hade 6,000 kvinnor underskrivit en petition, som utan vidare ignorerades. M. Paul Pietet framhöll förgäves i ett kraftigt tal, att ingen demokrati är fullständig, så länge den icke ger kvinnorna rösträtt. Propositionen avslogs med 41 röster mot 30, tjugonio riksdagsmän voro frånvarande. Debatten fördes i flabbig ton (meaningless jokes, stale platitudes, säger Jus Suffragii) och utgjorde ett totalt förakt för de 6,000 namnunderskrifterna.

I en del av pressen har sedan tagits parti för kvinnorna och en populär präst, Frank Thomas, har i två söndagar ägnat sin predikan åt rösträttsaken, med ett ord, man har i allmänna opinionen funnit en uppmuntran, som kunde behövas ovanpå ett sådant bemötande som lagstiftande församlingens.

Sejer i Louisiana.

Ett lagförslag har antagits av båda kamrarna i Louisiana med 80 röster mot 21, 29 mot 11, om en folkomröstning i höst angående ett tilläggsförslag om rösträtt för denna stats kvinnor. Ett hälsningstelegram skickades av president Wilson, som bl. a. yttrar, att han anser lösningen av rösträttsfrågan ha världsgenomgripande betydelse och vara betydelsefull för all demokrati.

Ett kvinnornas hus i Köpenhamn.

Köpenhamn har ju sin storslagna och betydelsefulla institution "Kvindelig læseforening" med eget hus, samlingslokaler och vilorum. Nu äro planer å bane att uppbygga ett hus för ensamstående kvinnor. En kommitté har tillsats inom ledande kvinnokretsar och ett "Kvinnornas bostadsbolag" har bildats. Kommunen har för billigt pris avstått tomtområde och huset skall uppföras av arkitekt Teisen. Det kommer att innehålla 140 enkelrum med alkov, badrum och kokvrå och dessutom 10 atelierer för kvinnliga konstnärer.

Ett centralkök skall finnas i källarvåningen, där man kan få middagsmat, medan dagens övriga måltider kunna tillredas i kokvrån.

Det låter idealiskt detta. Även i Norge har man nu planer på ett Kvinnornas hus och ämnar söka draga fördel av den rika penningtillgången för ett så nyttigt ändamål. De svenska kvinnorna ha många intressen att taga till vara och mera arbete än någonsin är lagt på deras axlar, men nog vore exemplet från Danmark snart efterföljansvärt!

Förenta Staternas senat och kvinnörelsen.

Sedan artikeln härom i förra numret av R. f. K. trycktes, ha ytterligare meddelanden ingått, varav framgår att frågan verkligen till slut upptagits till behandling i senaten. Efter månader av tröttsam väntan på att erhålla de två röster som behövs för att uppnå den nödiga $\frac{2}{3}$ majoriteten hade detta slutligen lyckats, och allt tycktes färdigt för avgörande.

Frågan hade satts upp på dagordningen den 4 juli, men till dess behandling hade endast kunnat anslås helt få timmar, varvid rösträttsvännen förklarade att de voro villiga att låta den gå till omröstning utan debatt. Motståndarna, som visste att kvinnörelsen nu ägde majoritet, satte sig emellertid häremot och begärde ordet, varvid även anhängarna måste träda fram och försvara sin ståndpunkt. Debatten fördes helt och hållet utanför partilinjerna, och det enda argument motståndarna hade att komma med var att kongressen icke hade rätt att blanda sig i de enskilda staternas uppfattning, utan att dessa borde ha rätt att avgöra frågan var för sig. Alla deras ansvärningar gingo emellertid ut på att förhålla tiden, så att en omröstning ej skulle hinna företagas, varför de drogo ut på tiden med sina anföranden så länge som möjligt. Deras plan lyckades också till stor besvikelse för de rösträttskvinnor, som till sista plats föllde åhörarelekterna och som hoppats att före dagens slut få sprida ett glatt segerbudskap ut över landet.

Som förut nämnts återstår dock möjligheten att frågan, då den ej gått till omröstning, åter tages upp till behandling, när senaten sammanträder efter sommarferierna. Valkampanjen för novembervalen, då hela representanternas hus och $\frac{2}{3}$ av senaten skall omväljas, har nu börjat, och partiledarna önska allmänt att ej upptaga kvinnörelsen i kampanjen, varför man väntar att omröstningen skall äga rum så snart som möjligt efter ferierna. Rösträttsvännen äro fast förvissade om att när den slutligen företages, den kommer att utfalla med seger för dem.

Kvinnorna i danska riksdagen.

En karakteristik av representanterna.

I folkettinget har, som man vet, vid valet den 22 april i år invalts fyra kvinnor, valda av män och kvinnor i förening och representerande tre av landets stora partier. I det nya landstinget ha icke mindre än fem kvinnor säte och stämning.

De fyra stämningssedamöterna representera det konservativa folkpartiet, socialdemokratien och radikala vänstern. I landstinget representera kvinnorna radikala vänstern, socialdemokratien och vänstern, det sistnämnda partiet har tre kvinnliga medlemmar där.

Fru *Elna Munch* i folkettinget tillhör radikalerna. Hon är cand. mag. i matematik, medlem i stadsfullmäktige, ordförande för Dansk landsförbund för kvinnornas rösträtt och medlem av radikala vänsterns styrelse. Det är på hennes initiativ man nu uppför det på annat ställe i tidningen omnämnda bostadshuset för ensamstående kvinnor.

Till de problem hon anser kvinnorna böra arbeta på, nu när deras rösträtt är vunnen, höra lika lön för lika arbete, frågan om kvinnans rättsliga ställning i äktenskapet, och frågan om föräldramyndigheten. Men i övrigt, menar hon, sammanfalla mäns och kvinnors intressen, t. ex. där det gäller skattelagar och sociala lagar.

Representanten för det konservativa folkpartiet är advokaten fru *Malling-Hausschultz*. Hon är blott 32 år, riksdagens yngsta medlem. Hon intresserar sig särskilt för äktenskapslagstiftningen. Som advokat vet hon, hur

Söders "English School"

Engelska lektioner och översättningar.

Erstagatan 26. Allm. Tel. Söder 36035.
Annie I. Scott.

svårt kvinnorna ha det ställt rättsligt, i synnerhet vid skilsmässor. Ett annat intresse är bevarandet av landets nationella värden. Det synes henne större än frågan om lika lön för lika arbete, vilket är ett farligt krav, menar hon, då männen härigenom lätt komma att föredragas.

Den kvinnliga socialdemokraten i folkettinget *Helga Larsen* började som bryggeriarbeterska. Socialdemokraternas program är hennes, men dessutom vill hon arbeta för ensamstående kvinnor med barn, dessa "samhällets små hjältar". Hon vill ha uppfostringsanstalter och bra asyler, gemtansamma bostadshus menar hon icke kunna vara till för de allra fattigaste, de som hon syftar på.

Den fjärde folketingsledamoten, folkskollärarinnan fröken *Karen Ankerstedt*, representerar det konservativa folkpartiet. Hon har i ett tiotal av år sysselsatt sig med kommunala frågor, men är icke speciellt kvinnosaks intresserad.

Landstingsmedlemmarna äro: fru *Marie Hjelder*, fru *Nina Bang*, fru *Inger Smidt*, fröken *Olga Knudsen* och fröken *Marie Christensen*.

Fru *Marie Hjelder*, är en bekant talarinna. Mest intresserar hon sig för kvinnans rättsliga och ekonomiska ställning i äktenskapet och det är hennes hopp att lösningen av denna fråga skall göra Danmark till ett föregångsland.

Fru *Bang* har en akademisk grad och är socialdemokrat och stadsfullmäktig. Hon har utövat vetenskaplig verksamhet.

Fru *Schmidt*, vänster, har ägnat sig åt kristligt-socialt arbete och intresserar sig jämte för övriga stora frågor för kristendomsundervisningen i skolorna, i det hon anser den ha stort andligt värde för ett folk.

Fröken *Olga Knudsen*, vänster, vill främst arbeta för att kvinnorna bli likställda med männen ekonomiskt och rättsligt.

Fröken *Marie Christensen*, vänster, är syster till f. d. konseljpresidenten I. C. Christensen och är lärarinnan samt har förut tagit livlig del i socialt och politisk verksamhet.

Kurser i husligt arbete.

Genom den av riksdagen beviljade överbyggnaden på folkskolorna och därmed sammanhängande utvidgade undervisningen i husligt arbete har uppstått ett ökat behov av lärarinnor i dessa ämnen. Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala började i september nya utbildningskurser för dylika lärarinnor i barnavård, hälsolära, sjukvård och matlagning. Skolan anordnar även en kurs för anstaltkokerskor.

Vidare har ett statsanslag sedan 1917 utgått till en ny typ husmodersskolor, vilkas kurser avse en grundlig utbildning med låg terminsavgift och dessutom med frieleplatser för mindre bemedlade. Det nu snart hundråråriga sällskapet för folkundervisningsens befrämjande har särskilt tagit sig an denna skoltyp, i det att i dess lokaler, Grevturegatan 44 i Stockholm, sedan fjolåret en husmodersskola av denna art är inrymd. I september började denna skola sin andra årskurs.

Det är allt skäl att rikta uppmärksamheten på det tillfälle, som här för blivande husmodrar står till buds för en saklig och grundlig utbildning i praktisk och teoretisk husmoderkunskap.

Riks 25 50

Allm. 62 96

La fleupiste
Kgl. Hofblomsterhandel

Malmorgsgatan 6, Stockholm

Kvinnorna och stadsfullmäktigvalen i Stockholm.

Från statistiska kontoret har utkommit en redogörelse för valen i Stockholm 1916 och 1917, vilken även innehåller en del uppgifter om kvinnornas deltagande i valen.

Därav framgår att vid stadsfullmäktigvalen 1917 utgjorde antalet i röstlängden upptagna kvinnor 35,569 eller något mer än $\frac{1}{2}$ av männens antal. Med hänsyn till civilstånd fördela sig kvinnorna så att 68,5 proc. voro ogifta, 20,3 proc. gifta och 11,2 proc. änkor.

Kvinnorna äro emellertid tydligen ordentligare skattebetalare än männen, ty 92,3 proc. av de i röstlängden upptagna kvinnorna voro effektivt röstberättigade, medan männen härvidlag endast nådde upp till 69,6 proc. Medelrösttalet för de röstberättigade voro: för kvinnorna 9,3, vilket motsvarar en inkomst av 1,300—1,400 kr.; för männen 15,9 motsvarande 1,700—1,800 kr. inkomst.

Antalet röstande kvinnor utgjorde 13,877 eller något över $\frac{1}{2}$ av männens antal. Deltagandet uttryckt i procent av effektivt röstberättigade var för kvinnorna 42,3 proc., för männen 59,3 proc. Inom de särskilda civilstånd var livaktigheten rätt olika. Störst var den bland änkorna, av vilka 55 proc. deltog i valet, därefter kommo de gifta med 48 proc. och sedan de ogifta med 38 proc. Av intresse är även livaktigheten inom olika yrkesgrupper. Särskilt stor var den bland kvinnliga kommunala tjänstemän, av vilka 75,9 proc. röstade, vidare bland folkskollärarinnorna (72,5 proc.) och lärarinnor vid högre läroverk (65,8 proc.). Av kvinnliga "arbetare" deltog endast 26,6 proc. i valet. Det sammanlagda rösttalet för de röstande kvinnorna uppgick till 185,208, vilket i medeltal pr röstande blir 13,3. Motsvarande medeltal för männen var 18,8. Deltagandet i stadsfullmäktigvalen har hos kvinnorna varit i ständigt stigande. Ännu stå dock kvinnorna efter männen, men man får icke härvid glömma den stora roll fullmaktinsamlingen spelar vid de kommunala valen. Naturligtvis är det de personer som ha de stora röstetalen, som därvid bli de mest eftersökt samt även de, som äro lättast att anträffa, något som man också kan finna av den föregående redogörelsen. Ensamla kvinnor med små röstetal få ej så många uppmärksamhet att rösta eller lämna fullmakt, vilket förklarar deras ringa deltagande.

Rösträtt för Kvinnors

fjortonde nummer för 1918 innehåller bl. a.:
Till Rösträtt för Kvinnors prenumeranter. Av
Ann Margret Holmgren.

I marginalen till giftermålsbalken.

Vad har hänt sedan sist?

Den nya giftermålsbalken.

Lika lön för lika arbete. De engelska lärarinnornas lönestrid.

Oscar Montelius 75 år.

Lönestegring inom det husliga arbetet.

Kvindernes Vælgerforening. Av Camilla Skotvedt.

Främmande lands kvinnörelse.

Kvinnorna i den danska riksdagen.

Förenta staternas senat och kvinnörelsen.